

კუსეთი და საპარტიო...

წერილი შედგება... პირველ წერილში ჩვენ საუბარი გვქონდა რუსეთისა და საქართველოს განსხვავებაზე...

რუსის მთავრობებმა, იმპერატორებმა მიბაძვიტ და გარეულად გადმოდების მეთოდით რუსეთში კვრამბული კულტურა შემოიტანეს...

რუსეთში ხალხი ხელ პრიმიტიულ კულტურის დიდგნვად იდგა და მთავრობა კი ხედილობდა ვრცობის დიდი ცივილიზაცია შემოეტანა...

რა დაქვეითებული და მე-XVIII საუკუნესთან შეუფარდებელიც არ უნდა ყოფილიყო ჩვენი სახელმწიფოებრივი სისტემა, მას მაინც ჰქონდა თავისი ჩამოსხმული ფორმა და ქართული სული...

1) ფეოდალური სისტემა, განსაკუთრებით მისი საზოგადოებრივი ურთი-ერთობა, დამყარებული იყო ადათობრივ სამართალზე და არა ნაწერ კანონებზე...

2) როდესაც თეთრი გიორგი ქადაგებს საქართველოში კლასთა სოლიდარობას რუსეთითგან გადმოტანილ კლასთა ბრძოლის მაგიერ...

ამ რიგად, ითუ საქართველო პოლიტიკურად წარმოადგენდა ზმირად მხოლოდ პატარა სახელმწიფოთა კრებულს, სოციალურად ის იყო ერთი დიდი ოჯახი...

აი, ამნაირ სახელმწიფოს ნაცვლად, —მის ნაცვლად, რასაც ჩვენი ხალხი მიჩვეული იყო და რაც წარმოადგენდა მისი შემოქმედების ნაყოფს...

აი უმთავრესი, ძირითადი მიზეზები ქართველი ხალხის აჯანყებისა რუსების ბატონობის წინააღმდეგ...

ქართულ-რუსულ ბუნების სხვა-და-სხვაობას და იმას, თუ როგორ მოსტყუვდნენ ქართველი რუსებში, სამაგალითოდ ახასიათებენ მეფე გიორგის კარის მოძღვრის ეგნატე მღვდლის სიტყვები...

რასაკვირველია, რუსეთმა დიდის ხნით გასტეხა საქართველო და ამის შემდეგ იწყება ჩვენი ხალხის ეროვნული გადაგვარების პროცესი...

აჯანყების პირდაპირი მიზეზი იყო ის ავასაკობა, ქურდობა, ხალხის წამება და უსამართლობა, რომელსაც საქართველოში სწავლიდნენ რუსის მხედრობა და მოხელეები...

ვიწყებ კოვალენსკითგან. კოვალენსკი ჯერ რუსეთის ელჩად იყო მეფე გიორგის კარზე. შემდეგ, როცა კნორინგმა 1802 წელს საქართველოს ანექსია გამოაცხადა...

3) სჯულის-დგმა —სამართალი, კანონები, ადათი და ტრადიციები.

4) იხ. კლატონ იოსელიანი: ცხოვრება მეფის გიორგის მე-XIII-სა გვ. 249-250.

ლესი ქურქელი იყო: ლოთი, უზრდელი, ქური, ავაზაკი და ხამი (5).

როდესაც კოვალენსკი ტფილისში ჩამოვიდა და მეფე გიორგის წარუდგა საუბრის ციფრები, დარბაზში სამეზარო ქურქით, ქულით და რუსული სახამიტრ...

მეფესთან საუბრის შემდეგ კოვალენსკიმ დედოფალ მარიამთან მოითხოვა აუდიენცია, დედოფალსაც ამავე მოკაზმულობით წარუდგა...

მეფე გიორგი, საქართველოში მყოფ რუსის ბატალიონების უფროსს დღეში თუმანს აძლევდა საჩუქრად. კოვალენსკის ეს შემუშრდა, რატომ მეფე მეც არ მაძლევს ყოველ დღე საჩუქარს...

ადვილი წარმოსადგენია, თუ რა ზნეობისა უნდა ყოფილიყო ელჩი, რომელიც იმ მეფისაგან, რომლის კარზედაც ის დანიშნული იყო...

მოვიხილოთ, რას ამბობს კოვალენსკიხედ თვით რუსის მოხელე სოკოლოვი, რომელიც რუსეთითგან გამოგზავნილი იყო ქართლში...

... კოვალენსკიმ მთლად გააწყო ტფილისში ოქროსა და ვერცხლის ფული და თავისი სახლი წამდვილ ზარაფხანად გადაქცია...

კოვალენსკიმ მოიპარა, სპეკულიაციით შეისყიდა და ძალით წაართვა მცხოვრებთ აუარებელი ვერცხლის, ოქროს და თვლებიანი სამკაულები...

5) რუსის ერს ამნაირად თვით მერქკოვსკი ახასიათებს თავის რომანში: «14 დეკემბერი».

6) აქტები, ტ. 11-გვ. 5-6.

7) ათი მანეთი მაშინ დიდი ფული იყო, ვინაიდან თვითო ხარი 5-6 მანეთად ფასობდა. როცა რუსებმა საქართველოს ანექსია გამოაცხადეს...

8) იხ. ამის შესახებ: „ზაკვაზიე“ (რუსულად) დუბროვინისა. გვ. 42-43; ფრონელისა: მთიულეთი 1804 წ. გვ. 23-24. აქტები, ტ. 11 გვ. 14, სოკოლოვის მოხსენება: აქტები ტ. 11, გვ. 5-6.

